

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การเมืองของการอ้างสิทธิในการถือครองที่ดินระดับท้องถิ่น ของจังหวัดลำพูน
ผู้เขียน	นายคมกฤษณ์ จันกลิ่น
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร. อานันท์ กาญจนพันธุ์

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับกลุ่มนายทุนเจ้าของที่ดินใน การแย่งชิงพื้นที่ “ป่าแพะ” ที่ถือเป็นที่ดินส่วนรวมของชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดลำพูน โดยให้ความสนใจต่อกระบวนการสร้างความชอบธรรมในการเรียกร้องสิทธิในที่ดินดังกล่าว ผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ ปัญหาความขัดแย้งในการอ้างสิทธิในที่ดินป่าแพะ และการทำความเข้าใจถึง กระบวนการของชุมชนว่ามีปฏิบัติการในการสร้างความหมายของการอ้างสิทธิเพื่อสร้างความชอบธรรมในการเข้าถึงที่ดินอย่างไร สำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้นำวิธีการศึกษาทางด้านมานุษยวิทยา โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในฐานะที่เป็นการปฏิบัติการ และแนวคิดเรื่องการเมืองของพื้นที่มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ดังกล่าว

การศึกษาพบว่าแนวคิดเรื่องระบบกรรมสิทธิ์ในการจัดการที่ดิน “ป่าแพะ” ของชาวบ้านไม่ได้ยึดติดกับแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งอย่างตายตัว แต่พบว่าแนวคิดในการจัดการที่ดิน “ป่าแพะ” ของชาวบ้านสามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ใหม่ๆ ดังกรณี เมื่อเกิดสถานการณ์ความขัดแย้งในที่ดินกับกลุ่มนายทุนจากภายนอก ชาวบ้านได้นำแนวคิดการจัดการที่ดินป่าแพะภายใต้ระบบการจัดการแบบ สิทธิการใช้ ในฐานะเป็นระบบกรรมสิทธิ์ส่วนรวมมาใช้ในการอ้างสิทธิในที่ดิน และไม่ยอมรับแนวคิดระบบกรรมสิทธิ์แบบเอกชนตามระบบกฎหมายที่ดินของกลุ่มนายทุน ต่อมาเมื่อชาวบ้านนำที่ดินส่วนรวมดังกล่าวมาจัดสรรให้กับสมาชิกเพื่อการใช้ประโยชน์จึงเริ่มปรับเปลี่ยนแนวคิด และระบบการจัดการที่ดินในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “การปฏิรูปที่ดินโดยชุมชน” โดยเป็นการใช้แนวคิดที่ผสมผสานกันระหว่างระบบกรรมสิทธิ์ส่วนรวมกับระบบกรรมสิทธิ์แบบเอกชน

ความขัดแย้งเรื่องที่ดินป่าแพะในพื้นที่ศึกษาได้ก่อให้เกิดการปฏิบัติการของการอ้างสิทธิในที่ดินของชุมชนที่หลากหลายเพื่อสร้างการต่อรอง ในการรองรับความชอบธรรมของการจัดการที่ดินโดยชุมชน ผ่านการอ้างสิทธิในรูปแบบของสิทธิการใช้ตามจารีตของบรรพบุรุษ

รวมทั้งการเรียกร้องการตรวจสอบความถูกต้องในการออกเอกสารสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินที่ชุมชนนำมาใช้เป็นกลยุทธ์หนึ่งในการอ้างสิทธิ และยังพบว่าชุมชนมีการปฏิบัติการเพื่อช่วงชิงสิทธิในที่ดินจากกลุ่มนายทุน โดยการสร้างระบบการจัดการที่ดินใหม่ of ชุมชนว่าด้วยการจัดการเชิงซ้อน ที่วางพื้นฐานของระบบสิทธิเชิงซ้อนทั้งในระดับของสิทธิ และประเภทของระบบกรรมสิทธิ์ ผ่านการจำแนกที่ดินออกเป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์ของส่วนรวม เช่น ป่าชุมชน วัด พื้นที่สาธารณะประโยชน์ และพื้นที่สำหรับแต่ละครัวเรือนในการเข้าทำประโยชน์จากการจัดสรรที่ดิน โดยมีองค์กรท้องถิ่นในรูปแบบของคณะกรรมการที่ดิน เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลบังคับใช้ตามกฎเกณฑ์ของชุมชน การปฏิบัติการอ้างสิทธิของชุมชนดังกล่าวยังได้สร้างรูปแบบการจัดการที่ดินใหม่ คือ “การปฏิรูปที่ดินโดยชุมชน” และความหมายในที่ดินใหม่ผ่านการสร้าง “ระบบโฉนดที่ดินชุมชน” ขึ้น โดยมีนัยเพื่อการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้เกิดการยอมรับระบบการจัดการที่ดินที่วางอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น และเป็นการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงที่ดินเพื่อการลดปัญหาการถูกแย่งชิงทรัพยากรของท้องถิ่น โดยเฉพาะที่ดินจากกลุ่มคนภายนอก

ข้อค้นพบข้างต้นได้นำไปสู่ข้อสรุปว่า การปฏิบัติการของการอ้างสิทธิในที่ดินส่วนรวมของชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นนั้นมีพื้นฐานมาจากการใช้แนวคิดในเรื่องระบบทรัพย์สินที่ไม่ยึดติดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอย่างตายตัว นอกจากจะสามารถแก้ไขปัญหาการถูกแย่งชิงที่ดินจากคนภายนอกได้แล้ว ยังได้กลายเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ระบบการจัดการทรัพยากรที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น และสามารถนำเสนอไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ตลอดจนวิถีคิดของสังคมในการจัดการระบบทรัพยากรแบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Thesis Title	The Politics of Land Right Claims at the Local Level in Lamphun Province
Author	Mr. Comkrish Junklin
Degree	Master of Arts (Social Development)
Thesis Advisor	Professor Dr. Anan Ganjanapan

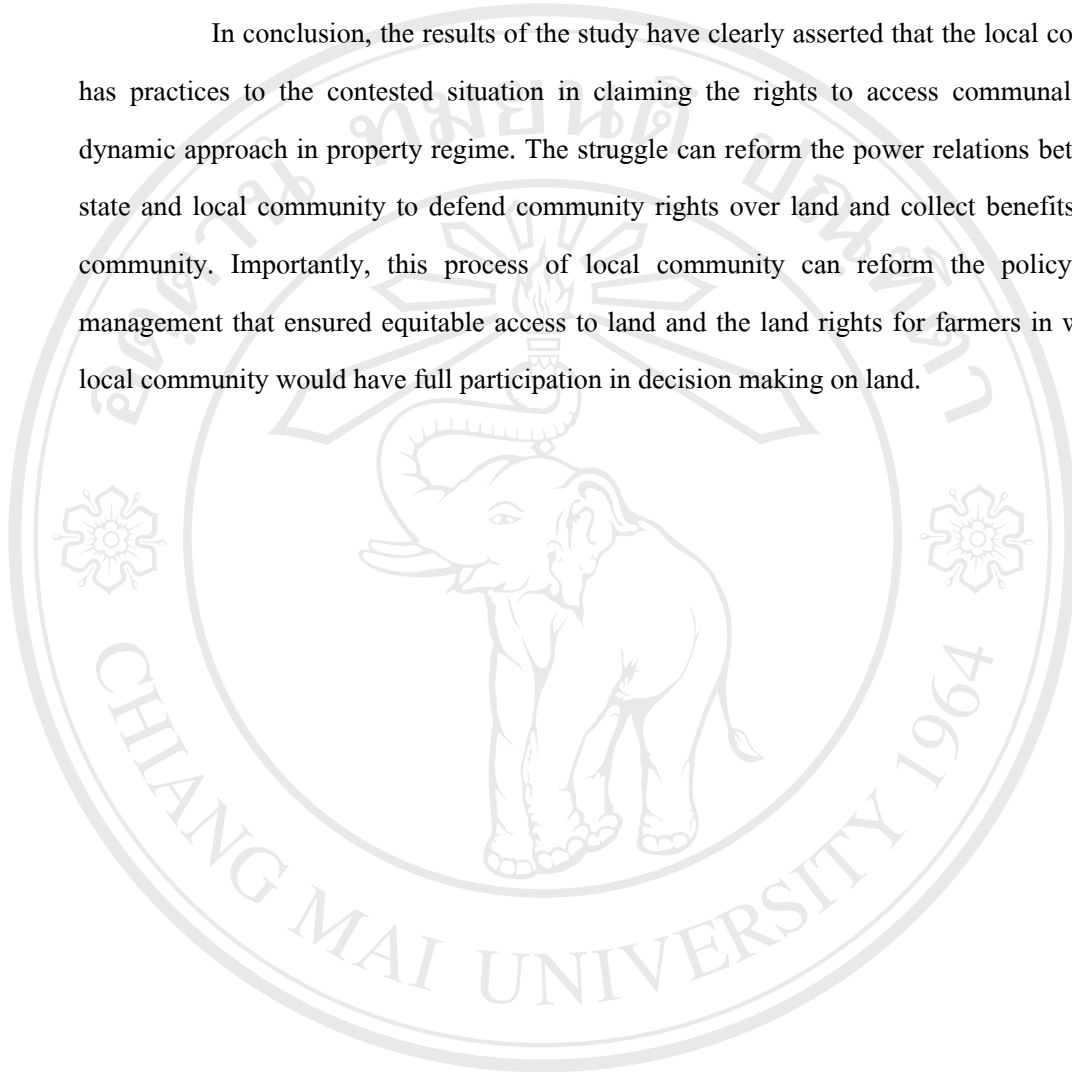
ABSTRACT

This thesis aims to study the conflict in “*pa phae*” as the communal land of one local community in Lamphun Province. Regarding the legitimacy contested situation in claiming the rights to access communal land, the study also analyzes the conflict of land rights, process of community to practice and how they claim. The anthropological methods and conceptual framework are used to explain the property as practice and the politics of space.

The study found that the property rights approaches that local villagers use in “*pa phae*” are dynamic as they can be changed over new situations. For instance, in the situation where there were some conflicts between new land owner and local villager in “*pa phae*”, the local villagers used usufruct rights as the common property to claim for the land and rejected the private property based on land title and the state laws. Then, the villagers tried to reform land in “*pa phae*” by creating ideas about “land reform by the community” based on the assimilation in the private property and the common property regime. Moreover, the study also found that the conflict over communal land causes the local villagers to practice on how to negotiate for the land in several ways. Many strategies were used for their claiming such as asserting their customary rights over the land that has been taken by their ancestors from generation to generation, asking the government to prove as illegal land title, creating communal land management based on the complexity of rights at different levels, for example, community forest, land for public and utilize abandoned land plots that has been organized by the local community. As a result, the local community has opened up social space by creating the ideas about “Land Reform by the Community” and “Community Land Code” for local community that

has been organized and used to assist in enforcing management rule and alternative management for equity.

In conclusion, the results of the study have clearly asserted that the local community has practices to the contested situation in claiming the rights to access communal land by dynamic approach in property regime. The struggle can reform the power relations between the state and local community to defend community rights over land and collect benefits of local community. Importantly, this process of local community can reform the policy in land management that ensured equitable access to land and the land rights for farmers in which the local community would have full participation in decision making on land.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved